

Rautalammin Korhosten sukututkimus jatkuu

Ilkka Korhonen, Helsinki

Mikkelissä asuva Martti Korhonen on laatinut laajan ja monin tavoin ansiokkaan selvityksen oman esi-isämme Tuomas Pekanpoika Korhosen jälkeläisistä, nimeltään "Rautalammen Korhoset 1500-luvun alusta 1900-luvun alkupuolelle". Jostain syystä hän sitkeästi käyttää muotoa *Rautalammen*. Hän esittelee sähköisessä muodossa julkaisemaansa kirjaa vuoden 2017 Wanhassa Tuomaassa (s. 38–41), jossa on myös Hannu Korhosen arviointi siitä. Koska itse olen laatimassa – Hannun tekstiä lainaten – "neljättä vaihetta" sukumme jäsenten selvittämisessä, minunkin on pakko vähän kommentoida Martti Korhosen teosta ja samalla perustella, miksi tällainen neljäskin sukuselvitys tarvitaan.

Oman selvitykseni tarkoitus on olla osa Seuramme sukukirjan toista osaa. Kuten jo ilmestyneessä kirjassamme olen nytkin rajannut selvitykseni päättymään kunkin sukuhaaran osalta täsmälleen samaan sukupolveen. Tämä tarkoittaa tässä sitä, että viimeinen oman taulun saava henkilö edustaa 11. polvea ja tämän lapset, jotka luetellaan ilman jatkotietoja siis 12. sukupolvea. Martti Korhosen selvityksessä sen sijaan mennään niin pitkälle kuin tietoja löytyy tai yksilönsuoja tulee vastaan.

Toinen ero Martti Korhosen teoksessa omaani verrattuna on, että hän on kirjannut myös Korhosten tyttärien lapset, itse on merkinnyt vanhaan tapaani vain aviopuolisot kotipaikkoineen ja "toimenkuvineen". Kun kuitenkin Martti Korhosen teos ei ole mikään *Sursillin suku* -kirja, jossa tyttärienkin jälkeläisiä seurataan polvesta polveen, on epäloogista ja sukuhaarojen seuraamista hankaloittavaa se, että Korhosen tyttären naidessa toisen Korhosen, sukutaulut jatkuvatkin tästä tyttären miehestä, johon "oikeassa paikassa" on toki viittaus.

Kolmanneksi voi todeta, että Martti Korhosen selvitys on todella Hannun mainitsema sukulettelo tai pikemminkin nimiluettelo, jossa henkilöstä ei selviä nimen lisäksi juuri muuta kuin syntymä- ja vihkimä- ja kuolinpaikka ja -aika. Paikannimistä näkee, että kirjoittaja ei kovin hyvin tunne Korhostemme asuinalueita. Mainitaan nyt vaikka kylät *Kerkonjokisuu* (pro Kerkonjoensuu) ja *Songarinperä* (Hiski-hakemiston kirjuri on kopioinut alkuperäisen kirjan sanan Sångarininsari muotoon Sängerinperä). Sillon tällöin Korhosen puolisolle on merkitty syntymäpaikaksi Rautalampi tutkimatta lainkaan hänen taustojaan, joiden perusteella hän onkin kotoisin ihan toisesta pitäjästä, kuten esim. vaikkapa taulun 504¹ Liisa Kinnunen.

Oma selvitykseni on sen sijaan sukututkimus siinä mielessä, kuin se yleensä ymmärretään, siis kunkin henkilön elämänvaiheet pyritään selvittämään niin hyvin kuin mahdollista.

Sukukirjamme tiedon lähteenä

Martti Korhonen mainitsee lähteinään kyllä mm. Wanha Tuomas -julkaisumme ja sukukirjamme, mutta lienee lukenut niitä aika ylimalkaisesti. Hän muun muassa arvelee 1500–1600-lukujen sukutietojemme olevan Veijo Saloheimon tutkimuksiin perustuvia. Koska WT:n merkinnät samoin kuin sukukirjankin tiedot noilta ajoilta ovat minun kynästäni

¹ Taulunnumero tarkoittaa tässä kirjoituksessa Martti Korhosen teoksen sukutaulua, ellei sen erikseen mainita tarkoittavan oman sukukirjamme taulua

lähtöisin, voin sanoa, että kaikki ovat ihan omien tutkimuksieni tuloksia. Olin aloittanut sukututkimukseni jo ennen historian opintojeni alkua ja selvittänyt ihan itsenäisesti Korhosten vaiheet Tuomas Pekanpoikaan asti. Tästä sain aiheen graduuni Rautalammin asuttamisesta, ja vasta siinä vaiheessa tutustuin Saloheimon selvityksiin.

Jo tällöin ihmettelin muutamaa Saloheimon mainitsemaa tietoa, jotka pian pystyin kyllä osoittamaan virheellisiksi. Myöhemmin tarkensin Jöns Wästgöten tuomioasiakirjan avulla Korhosten tulon Rautalamille vuoteen 1553, kun Saloheimon ja muidenkin Tuomaaseen päässeiden selvittäjien mukaan he asettuivat alueelle vasta vuonna 1560.

Tieto Tuomaan veljestä Heikistä sekä ajatus Vesteristen ja Korhosten lähisukulaisuudesta ja sukukirjaamme laatimani perustelut tälle ovat omien päättelyjeni tulosta, jo kauan ennen mitään sukufoorumeja. Samaa voin sanoa Rantasalmen ja Ristiinan osalta. Nämä paikkakunnat olen päättellyt Tuomas Korhosen todennäköisimmiksi lähtöpaikoiksi juuri tuon sukulaisuuden perusteella. Historioitsija olisi kyllä merkinnyt tähän kohtaan lähdetiedot näitä tietoja lainatessaan.

Ennen 1600-luvulla käyttöön otettuja kirkonkirjoja rahvaaseen kuuluneista henkilöistä ei ole olemassa mitään syntymä-, vihkimis- eikä kuolinmerkintöjä. Näitä puuttuu eri syistä silloin tällöin myös myöhemmistä kirkonkirjosta. Tällöin syntymä- ym. vuodet on vain pääteltävä, kuten itsekin olen sukukirjassa tehnyt. Päättelyni olen laatinut tietyn, selkeän logiikan avulla, osittain toki mututuntumallakin. Joka tapauksessa jokaisen henkilön kohdalla voin esittää jonkinlaiset perustelut arviolleni, mutta sukukirjassa se olisi mielestäni turhan raskas toimenpide. Jossain yksittäistapauksessa erillinen selvitys on kyllä paikallaan kuten silloin, kun asialla on tärkeä merkitys henkilön identifioimisessa.

Se, että Martti Korhonen on sukukirjamme syntymä- ym. aikoihin ja muutamiin nimiin tehnyt omia päättelyjä ("oman käsialan pitää näkyä") on tietenkin ihan ok mutta johtanut joihinkin mahdottomuuksiin. Esimerkiksi Martti Korhosen mukaan taulun 8 Olli Paavonpoika Korhoselle (sukukirjan taulu 6) olisi syntynyt kaksi Liisa-nimistä tytärtä, toinen tasan yhdeksän kuukautta ensimmäisen jälkeen.

Olli Paavonpojan perheen tiedot Pieksämäelle siirtymisen jälkeen on sensijaan otettu suoraan sukukirjastamme, tosin edellä mainittu Liisa (joita oikeasti oli vain yksi) ei ollut sotamies Martti Malisen (ei Moilasen) kanssa naimisissa, vaan tämän Liisalle teettämä au-lapsi (Liisa hänkin).

Myös Pieksämäen Markkalan Korhosten tiedot lähtien Olli Ollinpojan ja hänen perheensä siirtymisestä Pieksämäen Markkalaan (taulu 14, sukukirjan taulu 7) on poimittu sukukirjastamme. Kirjan tekstiä laatiessani Pekka Ollinpojan puolison ja lapsen onnistuin selvittämään niin viime tipassa, että Pekalle ei enää annettu omaa taulunumeroa, vaan hän sai tyytyä tunnuksen 7A.

Martti Korhosen tulkintaa on sen sijaan Olli Ollinpojan "vanhin poika" Juho, jolla olisi ollut samanniminen pikkuveli. Kahta samannimistä lasta ei tuohonkaan aikaan isällä voinut olla, jollei toinen olisi ensin kuollut. Näin ollen vanhempi Juho ei voi olla Olli Ollinpoika Korhosen poika. Koska hänen sukuperäänsä en ole pystynyt varmistamaan, hän ja hänen jälkeläisensä olen jättänyt ainakin toistaiseksi pois omasta selvityksestäni. Martin aikaisemmassa selvityksessä nämä Juhot kuuluivat sarjaan "tuntemattomat", ts. heidän isänsä ei ollut hänen tiedossaan.

Sukukirjastamme ovat peräisin niinkään Viitasaaren Lemetti Lemetinpoika Korhosen vaimon ja kahden lapsen vaiheet. Martti on sitten lisännyt Lemetille kaksi muuta

mahdollista poikaa, jotka hyvin epätodennäköisesti kuitenkin sellaisia ovat. Koska heidänkään lähtökohtiansa ei voi mitenkään varmistaa, he eivät myöskään kuulu oman selvitykseni piiriin.

Ongelmia ja ratkaisuja

Martti Korhosen kirjassa esiintyy huomattava määrä "sukuhaaroja", joiden kantaisä (tai äiti) on tuntematon (esim. 1800-luku Korhonen). Koska itse teen selvitystä pelkästään nousevassa aikajärjestyksessä, siis kronologisesti, olen muutamalle pistokokeena ottaneelle löytänyt tauluistani todellisen esi-isän. Systemaattisesti en näitä tietenkään rupea selvittämään, oma tutkimukseni kelpaa minulle.

Niinkään ihan pistokokeena olen katsonut, miten Martti Korhonen on suoriutunut joistakin vähän kinkkisemmistä tapauksista. Varsinkin nuoremmista polvista hän (tai Juhani Korhonen) on selviytynyt ihan kiitettävästi. Toki virheitäkin löytyy. Mainittakoon tässä herännäissaarnaaja Paavo Ruotsalaisen tyttärenpoika Juho Pentinpoika Korhonen. Martti Korhonen on ryhtynyt jatkamaan sukua aivan väärän Juho Korhosen kautta. Tämän väärän Juhon paikalla taas pitäisi olla ihan toinen Juho, eli näin virhe kertautuu.

Toinen, sattumalta huomamani virhe koskee taulun 985 Sonkarinsaaren Vähä-Korholaa, jossa lautamies Matti Tuomaanpoika Korhosen perhetiedot ovat aivan hakoteillä. Kaikkein ihmeellisintä tietoa saa kuitenkin taulusta 1064, jossa Erkki Karhunen (ei siis ole Korhosia) ja Ingeborg Närhi ovat saaneet vähän erikoiset nimet. No, virheitä tekee jokainen, joten omaan selvitykseenikin sellaisia tulee jäämään, vaikka kuinka viimeisen päälle tarkka ja huolellinen koetan ollakin.

Wanhan Tuomaan kirjoituksessaan Martti Korhonen kertoo tapauksesta Lauri Laurinpoika Korhonen (taulu 1044). Martin mukaan Laurin asiaa käsiteltiin sukufoorumilla useamman vuoden ajan tuloksetta, kunnes "lopulta löydettiin ratkaisu, joka on voimassa niin kauan kuin se kumotaan". Kokeneen sukututkijan esityksestä Martti sitten sanoo tehneensä ratkaisun ja kantavansa vastuun.

Tässä voin nyt vain todeta, että selvitin asian ihan itsenäisesti jo kauan sitten, olihan kyseessä minulle läheisen Paavo Lemetinpoika Korhosen, Sonkarinsaaren Korholan isännän, nuorimman pojan Laurin poika (sukukirjan taulu 21). Ja niinpä saatan tässä varmistaa, että Martin ei asiasta tarvitse yksin vastuuta kantaa, kyllä se on juuri noin, kuin hän sen on opukseensa kirjannut. Tässäkin tapauksessa sukukirjamme on selvästi ollut lähteenä ja apuna, sieltä ovat peräisin tiedot Lauri Paavonpojan perheestä, jonka lasten joukkoon Martti on sitten "omana käsialanaan" lisännyt ilman syntymäaikaa Matti-nimisen henkilön, jollaista siihen ei varmuudella kuulu.

Kysymällä heti minulta Martti olisi mainitulta vuosia kestäneeltä turhalta jahkailulta välttynyt, mutta toisaalta yksi tämän sukututkimuksen parhaita palkintoja se, kun pitkän junnaamisen jälkeen lopulta itse löytää ja varmistaa oikeaksi tiedon, jota on turhaan koettanut selvittää ties kuinka kauan.

Martti Korhosen selvitystyö ehti siis jo kirjaksi asti. Omani on vielä paria haaraa ja lopullista tarkistustyötä vailla valmis. Missä muodossa se tullaan julkaisemaan, erillisenä tutkimuksena vai osana toista sukukirjaa, siitä riippuu ajankohta, jolloin se on kaikkien nähtävillä.